

TELEGRAFUL ROMANU

Telegraful este de done ori pe septembra : Joi'a si Dumineca. — Prenumeratia se face in Sabiu la espeditură foie pe afara la c. r. poste, cu bani gata prin scisorii francate, adresate catre espeditura. Pretinul prenumeratii este pentru Sabiu pe anu 7. fl. v. a. sau pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Nr 102. ANULU XVI.

tre provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru prime, si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratii se plasesc pentru intea ora cu 7. cr. siulu, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetitie cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 15/27 Decembre 1868.

Invitatie de prenumeratiune la „Telegraful Romanu“.

Apropiandu se capetul anului 1868, se deschide prin acestia prenumeratiune noua la acesta foia.

„Telegraful Romanu“, va es fi si pana acum de doua ori pe septamana Joi'a si Dumineca — Prezintu abonamentului e :

Pentru Sabiu pe anu 7 fl., pe 1/2 de anu 3 fl. 50 xr., pe 1/4 anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Transilvania si Monarchia austro-unguresca pe anu 8 fl. pe 1/2 anu 4 fl., pe 1/4 anu 2 fl. v. a.

Pentru Romania si straine state, pe anu 12 fl., pe 1/2 anu 6 fl. pe 1/4 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intarziu cu tramiterea prenumeratiunilor.

Adresele ne rogam a se scrie curat, si epistolele de prenumeratiuni si se tramite francate — adresandu-le deadreptulu la

Editura „Telegraful Romanu“
in Sabiu.

Evenimente politice.

In numerulu trecutu amu amintit ceva despre pregatirile pentru diet'a si desemnarea candidatilor. Acum ceteam ca partid'a lui Deak si-a instituitu unu comitetu central, si-a intregit numarul pana la 100 si a pronunciatu intr'un'a, ca presedintii de la comitetele partidei deakiane, din orasie si comitate, precum si tramisii cestoru din urma, inca suntu membri ai comitetului central.

Acesta va purta de aci incolo numele: „Comitetul partidei deakiane alu tierei.“

Presedinte e contele A. Szapary; vice presedinte Fr. Pulszky; notari. Paulu Kiraly si G. Urhazy. — Mai departe s'au instituitu sectiuni pentru statistica si corespondinta, pentru diuariistica si presa si pentru conducere. Comitetul acesta a si-a organizat si proveditu, asi si dicendu, cu totu felioul de trupa, dice, ca va fi de parte de ori ce amestecu in si la alegeri; missiunea lui va fi numai de a da deslusiri in intielesulu partidei si de a chiarifica pre alegatori, la casu candu s'aru nasce cestiuni dubie. Partid'a ministeriale se va alipi strinsu de acestu comitetu, langa care va mai pasi si partid'a clericale-aristocratica dela „Magyar Állam“, diuariu nou, ce va apar la anulu nou in colo in locule lui „Pesti Hirnök“ si „Idök Tanuja“. Impregiurarea acesta din urma o apostrofiza „Háznák“, diuariu stangei centrali cu urmatorele: De siguru se alatura „Magyar Állam“ numai pentru a ceea langa partid'a deakiana, pentru ca ceriulu sa reverse darulu seu si sa dea resultate bune dupa lucrarea comitetului, caci pentru ca sa invinga partid'a crede ca are lipsa de mijlocire supraomenesca. Se vede din tote ca partid'a dela putere recunosc momentuositatea alegerilor venitorie, si, de-si are puterea in mana, face pregatiri asi de colosale si sistematice. Invietatura aru fi pentru multi si din tre noi destula si din acestu evenimentu.

Deputatii fosti, de nationalitate magiara, dau alegatorilor societela despre purtarea loru in dieta. Dece suntu adeverate cele ce ceteam despre o astfelu de date de societela din Pest'a, despre alta din Alba-regale si Kézdi-Vásárhely, apoi partid'a deakiana va ave de a invinge mari greutati. Ceteam d. e. ca in Pest'a cuvantandu Carolu Horváth alegatorilor sei si espunendu castigurile constitutiunali pentru tiera, in urm'a activitatii dietei in sessiunea trecuta, alegatorii i-au respinsu cu eljen Kos-

suth si Vidacs (cestu din urma e din stang'a estrema). Acest'a pentru caracteristica situatiei.

Dupa cum aude P. N. ordinacionea in privinta convocarei dietei s'au emis.

Despre impacarea Boemie spune „N. W. Tgbl.“, ca dela intorcerea lui Herbst si Hasner dela Pest'a, unde Imperatul a conferit cu densii despre a facerea acesta, va asta mai multi partitorii in cercurile respective si se va apropi de deslegare in data ce va ajunge a si tratata si in consilul ministeriale.

Si despre cestiunea polona incep a vorbi mai desu diuariile.

Despre conflictulu din oriente vinu sciri deosebite, cari inse lasa putina speranta de unu reesitu de pace. In dilele din urma Russi'a a propus o conferinta, pre carea unii o numescu congresu si carea sa oblesca certa escata intre turci si greci. La conferinta astea adereza deja cele mai multe puteri mari. Cabinetulu din Vien'a inca s'a declaratu gata a luat parte la conferinta. Cu tote aceste ceteru ca togma Russi'a este aceea, carea a concesu naielor grecesci de a se folosi de flamur'a ei. Alta impregiurare, carea pune la indrepta sustinerea pacii e mobilisarea gardelor grecesci, intarirea porturilor dela Poros si Patras si cratiarea naielor turcesci in apele grecesci. Langa tote aceste se mai adauge, ca si consulul grecescu din Alemania a trebuitu sa se depareze de acolo, iera negotiatorilor greci li s'a datu acolo, ca si in Turcia unu terminu de trei septamani, ca siu sa ese din tiera, siu sa se faca suditi turcesci.

Faim'a se lati-se ca regimulu turcescu voiesce a indeorat pre regimile din Romani'a si Serbi'a, ca si ele sa alunge pre greci afara, cari suntu suditi de a-i regelui Georgiu I. Intentiunea acesta a fostu unisono desaprobatu de diuastic'a cea sanatos'a a Europei apusene. Unele diuarie francese diceau ca o mersu ca acesta aru nasce conflicte si greutati noue, pentru ca, dupa cum dicea press'a oficiosa din Prusia, amendoue principatele aveau dreptu nu numai de a respinge o pretensiune de natur'a acelei'a, dar, pentru ca sa nu mai vina in asemenea pusetiune sa se desfaca si de suzeranitatea Portiei. Port'a a vedutu destulu de tempuri erore si nu a pusu in lucrate aceasta intentiune a sea.

Dreptu de o fabula e de a se luat scirea despre nisice intielegeri intre Vien'a si Parisu asupra cestiunei orientului. In urma acestei intielegeri, aru si eventuale si ocuparea principatelor dela Dunare ca trope austro-unguresci. O astfelu de scire, dice soi'a din care estragemu acestea, nu poate sa fie adeverata, pentru o astfelu de politica aru aduce mai multa stricare imperiului ce are lipsa de pace. Atunci Napoleonu aru fi gasit in spatele cui sa descarce tota sarcina si sa ocupe o situatiune mai bine venita pentru densulu.

Din Romania asta ca pentru agentura din Parisu aru fi desemnatu Georgiu Stirbei si pentru cea din Constantinopole D. Sturz'a. Dece se adeverescu aceste sciri, trebuie sa inchiamu siu la o fusiune radicale a partidelor, ce pentru tiera aru fi de dorit, siu la o intorsetura a politicei. Viitorulu celu mai de aproape ne va intielepti in privinta acestei alternative.

In Spania au amenat regimulu provisoriu pre multu tempu pana sa ajunga la ceva definitiv. Partidele clericale se folosesc de ocazie si incep a inflantia asupra poporului. Pana acum au succesu insa regimului precum in Cadix (nu Candi'a, dupa cum se strecuse din erore tipica in nr. tr.) asi si in alte parti a suprime manifestarile de reactione. (Cu privire la Spania a se vedea si mai la vale).

Ordinulu Maiestatei Sele c. a. r. catra armata.

Monarchia are lipsa de pace. Trebuie sa scrimu a o sustinem.

Pentru acestu scopu dispusei a se presenta ambelor corpori legislative unu proiectu de conformu caruia, in momentulu necesitatii, locutorii apsi a manua arm'a si voru pune in compena totalitatea puterilor sele, ca sa asecurare implinirea missiunei sublime a monachiei si conservarea intereselor celor mai scumpe ale poporului mele.

Ambe corporile representative au corespusu deplinu acceptarilor mele. Petrunse de adeverate simtieminte patriotice, primira noua lege de aperare. Eu amu sanctiunat'o si amu dispusu a se executata fara amenare.

Straformarea de dreptu publicu restitui imperiul pre basele istorice, pre cari era a asiediatu atunci, candu reesi siu in succesi din luptele cele mai grele, reportandu invingeri stralucite.

Astazi ambe partiile imperiului meu voru pasi cu interesu egale pre aren'a luptei pentru marirea, puterea si securitatea monachiei.

Armat'a mea dobendi prin acest'a unu aliatu, care o va sprinji cu deplina vigore in bine si in reu.

Poporele mele, fara diferinta de caste, — urmandu dispusetionei legilor — voru concurge supere si cu o demnitate justa sub standardele mele pentru a-si implini cea mai nobila dintre detorintele sele.

Armat'a si scola virtutilor, fara cari natuile nu-si potu sustinem marirea loru, si imperiele puterea loru.

Armat'a se impreuna cu gardele, care voru forma o parte intregitora a puterii de aperare. Scopulu gardelor este egalu cu alu armatei; consta din acelesi elemente, in parte se compune din insa-si armata.

Me adresez cu incredere armatei. Voiescu, ca toti, cari servescu patriei cu arm'a, sa pasiesca cu bucuria si energia pre noua arena. Voiescu, ca ereditatea cea scumpa a armatei, fidelitatea si sentimentul de intima colegialitate, sa se pastreze intraga in tote clasele, ca armata, marin'a si gard'a tierei sa tien la unu scopu, insufletite de acelesi detorinti, indreptatite la aceeasi gloria.

Dreptu aceea voiu astept dela toti oficirii armatei si ai gardei, ca sa susceta in estu-modu noua institutiune; voiu astept cu deosebire dela generali, ca dela conducatori, ca sa stringa catu mai tare legatur'a ce intrunesc pre aceste doua parti; ca sa inviosieze spiretulu ordinei si alu disciplinei, si sa previna ori-care direptuni ratecite in data la ivirea acelei'a.

Armat'a mea fu atinsa de una calamitate grea; avu sa treaca prin crise seriose; curagiul ei inse nu s'a frantu, increderea mea in dens'a nu s'a clatenatu.

Carier'a fidelitatii si a onorei, pre care au inaintat pana acum bravii si ai imperiului meu, trebuie sa remana aceea-si pentru totu de una. Armat'a nu-si nega trecutulu, ci rechiamu pentru evolu presente monumentele gloriose ale secelor trecute.

Inaintandu cu tempulu si cu sciintia, intarita prin elemente noue, impune respectu inimicului si siu seutulu imperiului si unu tronul.

Bud'a 5 Decembre 1868.

FRANCISCU IOSIFU m. p.

Legea cea nouă de înarmare.

Noi am publicat dejă cu alta ocazie legea acăstă. Acum însă după ce au trecut prin ambele reprezentanțe și au mai suferit o modificare mai publicată odată după „Osten“ în estruș următoarele:

Întrăgă putere armata a tării se imparte în armată activă, rezerva și milie. Tempul de serviciu în armată activă e pus pre trei ani; feori cari au serviciu astfel în armată activă pasiesc apoi în rezerva pre siepte ani și în fine încă pe doi ani în gardă. Feori cari nu au ajuns la miliea intra cu unu serviciu de doi-spre-diese ani îndată nemijlocită în gardă. Cesta din urmă va consta pentru partea imperiului de dincolo din siepte-dieci și nouă de bataliuni și totu atâtea escadrone, pre lângă care pentru Tirol și Vorberg, precum și pentru districtele din Ragusa și Cattaro remane rezervată încă o organizație deosebită a gardei.

Militele voru consta din acei voluntari, cari nu se tieni nici de armată nici de gardă și acăstă stau în casu, când voru fi conchiamate, sub scutul dreptului poporelor. Puterea armata a Austriei se urca, — socotindu-se și gardă și trupele granitierilor — la numerul rotundu de 1,100,000 de soldati, la care se mai adauge încă și militele.

Aceasta intra, în momentul unei invaziuni din partea inimicilor în districtele respective, în activitate, iera gardă remane mai întâi otarita numai pentru scopurile garnizoanei a serviciului internu. Feori adausi la gardă, cari nu au serviciu mai întâi în armată activă, se voru instrui la trupele de depot a districtelor de suplementu în timpu de optu septamâni și voru tine fără de aceea la fia-care doi ani exercitii în restempu de 14 dile. Oficeri mai înalti ai gardei și siaragele companieilor și escadronelor gardei se voru lăua din oficerii pensionati său cuitati. Acestea remână în tōte asemenea oficerilor din armată.

Dupa observările acestea generale trecem la unele otariri speciale;

Ce e rezerva și cătu trebuie servit u în rezerva? Rezerva sa formează escluse din cetățenii aceia datori de a milită, cari au implitu dejă serviciul de trei ani pentru linia. Ceice au implitu serviciul pentru linia au sa servescă în rezerva siepte ani. Rezerva sa tiene de armată permanentă și are de scopu sustinerea ordinei și securitatea internă. Rezerva intrăgă să o parte din ea pote fi convocată numai la demandarea imperatului pentru suplinirea armatei statutarie și a marinei de resbelu. Dăca e de lipsa a se convoca numai o parte din rezerva, acăstă are să se facă cu considerare la cursulu anilor de serviciu, incepându-se delă celu mai nou.

Ce datorintie au barbatii de rezerva? Barbatii de rezerva suntu datori a face în timpul loru de rezerva trei exercitii de arme, fie care exercitiu are sa dureze celu multu patru septamâni.

Fia-care convocare în serviciu activu se privesc și se numera că unu exercitiu. Afara de acăstă se tieni pentru barbatii aceia de rezerva, cari nu au fostu conchiamati la exercitiu, în totu anulu după culesu adunări de controla, care insa nu au sa dureze mai multu că o dî. Acăstă e totu, ce are sa facă unu rezervistu în timpu de pace, adeca două exercitii de căte patru septamâni în decursul serviciului de rezerva de siepte ani, și în totu anulu o dî la adunarea de controla, insa acăstă numai în anii aceia, în care nu se tiene exercitiul de patru septamâni.

Pote intră omul de buna voia în rezerva? Numai aceluia, care au implitu serviciul activu în armată permanentă său în marină de resbelu și a cărui retinere e folositore pentru serviciu, i este iertată că în locu de a intră în rezerva și după ce trece preste durată serviciului de rezerva sa continue să voluntari din anu în anu serviciul. Favoritunile materiale, ce le au suboficerii, cari servescu de buna voia mai de parte în modulu acestă și sub astfel de condiții, se normează prin reguli deosebite. Transpunerea regulată din linia în rezerva și din rezerva în gardă, pre lângă retinerea gradurilor de siară, apoi demisunarea din gardă se va intenplă în totu anulu cu finea lui Decembrie; în casu unui resbelu urmăza transpunerea acăstă, respectivă demisunarea, numai la demandarea impe-

ratului. Pentru transpunere său demisunare primește respectivu unu documentu de legitimare; întărirea în predarea acestui documentu nu poate fi condiție, că sa se estinda datorintă, de a servi, preste marginile tempului otărîtu prin lege.

Casatoria barbatilor de rezerva? Reservistii, cari voru sa se casatorescă după ce au trecut preste clasă a treia de etate adeca după ce au trecut vîrstă de 23 de ani, trebuie să aiba consensul militar spre acăstă.

Ce insemnă rezerva de înlocamentu? Rezerva de înlocamentu după §. 2. e contingentul acelă de cetățeni capaci pentru miliea, carele în urmă asentarei e destinat a servi în timp de resbelu în armată statutarie (marina de resbelu) în locul scadiementului (perderilor) ce aru urmă în puterea armata statorita. Ea e destinată dea cu deosebire, a face superfulua asentarea, ce aru fi de lipsa a sa efectuă în timpu de resbelu.

Înce stă serviciul în rezerva de înlocamentu? Aceasta sta numai întru aceea, ca în casu unui resbelu sa pote suplini armata, fără de a se mai face vre o asentare. Celu prenotat său înrolat pentru rezerva de înlocamentu ramane pâna ce va trece peste 30lea anu alu etăției sele destinat pentru serviciul în armată statutarie său în marină de resbelu, fără că sa facă în adevăr vre odata serviciu, afara de eventualitatea unui resbelu. Cei ce suntu destinați pentru rezerva de înlocamentu suntu de a se nota în liste de asentare după insusirile loru pentru diferitele corpu ale armatei, în timpu de pace au de a se lasă în relaționile loru cetățenesci și numai în casu de resbelu de a se întrebuntă la demandarea imperatului, după mesură etăției, pentru suplinirea armatei statutarie său a marinei de resbelu. Dupa finirea resbelului se demitu rezervistii de înlocamentu din armata seu din marină de resbelu eare-si în starea loru de mai înainte. Cei datori de a milită, cari în a treia clasa de etate sau declarat timpuriu de eliberati dela serviciul din armată, încă intra după ce au pasit in a patra clasa de etate, în rezerva de înlocamentu.

Serviciul pentru rezerva este în fine că acelă, care, chiamat fiindu sa intre în armată statutarie, nu poate fi înrolat, sa se pote aduce înainte că suplementariu prin mijloce legitime; într'aceea insa după înrolarea în lista de asentare are sa intre în locul lui celu dintâi apă pentru miliea, care de altmire aru fi fostu destinat pentru rezerva de înlocamentu. Dupa implinirea timpului de serviciu pentu rezerva are de a ramane respectivu încă doi ani înrolat în gardă.

Serviciul infregu a unui rezervisto de înlocamentu sta în timpu de pace întru aceea, ca elu e insegnat că rezervistii de înlocamentu. Elu nu are de a face nici unu exercitiu nici vre-o deprindere în arme. Rezervistulu de înlocamentu sta în tempul de pace în tōte afacerile sele sub direcțoria civilă și poate sa se casatorescă etc. că oricare civilistu, după ce va fi implitu 23 de ani.

Cine poate fi înrolat în rezerva de înlocamentu? Fiindu ca rezerva de înlocamentu, că și milită pentru linia se imparte după proporțiunea populației pre districtele de asentare, înrolarea în rezerva de înlocamentu, precum și înrolarea în linia se face prin asentare. Acei datori de a milită, capaci pentru serviciu, cari au trasu după cei înrolati în linia numerii cei mai mari, se voru înrola pentru acoperirea lipsei susu amintite în rezerva de înlocamentu.

Mai incolo vinu în rezerva de înlocamentu: Acei datori de a milită, cari au primitu în clasă a treia de etate eliberarea temporii dela datorintă de a servi în armată, acestia intra în rezerva atunci cându intra în clasă a patra de etate. Apoi mai intra în rezerva de înlocamentu, cei ce servescu în linia, dară s'au demisunat din acăstă, pentru ca ivindu-se vre-unu casu de moarte, au devenit uicii fii, nepoti său frati, cari potu face pretensiune pentru eliberare înainte de tempu. În fine că acelă, cari au intrat în linia că următoru (Nachmann) dăca precedorele (Vormann) intra pâna la finea anului de asentare în armată.

Cine poate pretinde după legea cea nouă de înarmare, că să fie eliberat la tempu? Dela datorintă, de a intră în armată statutarie, în marină de resbelu său în gardă se eliberează:

1. Unicul fiu a unui tată, ce nu-si poate agonisi subsistintă său alu unei mame vedovite; 2. Dupa moarte tatălui unicul nepotu alu unui mosiu ne-capace de a castiga său alu unei mosei veduvite, dăca nu are nici unu fiu; 3. fratele unor confratieri orfani; 4. unicul fiu nelegiuțu alu unei mame necapace de a câstiga. Însa numai acelă uniu fiu, nepotu său frate poate face pretensiune de a fi eliberat, care e legiuțu, dăca dela eliberarea lui depinde susținerea parintilor, protoparintilor său fratienilor sei, dăca elu implinește indatorirea acăstă. Sub aceea-si condiție se tractăza asemenea unicului fiu, nepotu său frate și acelă, a cărui unic frate, său ceilalți frați a) stau sub datorintă de a servi în linia său în rezerva, b) suntu mai tineri că de 18 ani, c) din cauza vre-unui defectu spiritual său corporel nu suntu capaci pentru nici o stare. Cine au fostu eliberat la timpu pre basea otaririlor acestor insa perde titlă de eliberare său întrelasa, de a impleni condiționale acestei titule, cade sub datorintă, de a intră în armată permanentă, în marină de resbelu său în gardă după clasă etăție sele. Despre eliberările la timpul seu decide comisiunea asentatorie; în contra acestei se poate apela la ministeriul de aperare alu tării, care e indreptatit, a delegă judecători a respectiva a tării pentru de a otară. În contră sentinței date dela ministeriul acestă său dela locurile delegate nu se mai poate apela.

Pot se reangajă să în venitoriu, să fie felu de favori suntu impreunate cu reangajarea? Fiacine, care au implitu actualmente datorintă de a servi, conform legei, în armată permanentă, său în marină de resbelu, și a cărei retinere la armata e de folosu, are voia, că în locu de a trece în rezerva și peste durată datorintei, de a fi rezervistu, sa continue serviciul activu din anu în anu că voluntariu. Folosele materiale pentru suboficerii, care servescu mai departe că voluntari în modulu acestă și sub astfel de condiții, se normează prin precepte deosebite. Otaririle acestea se reduc și la suboficerii aceia, cari servescu actualmente în despartiemintele gardei și la soldatii din gardă.

Ce felu de prerogative se castigă prin continuarea serviciului?

Suboficerii, cari au servit actualmente doipradice ani — între acestei celu putinu optu ani că suboficeri — în armată statutarie, în marină de resbelu său în despartiemintele gardei, și cari au bune conduite, capeta prin același dreptul de a pretinde unu postu în serviciul publicu, apoi vre-unu postu la întreprinderile de drumulu de feru, vapore și altele, care suntu subvenționate de statu. Implinirea acestor otariri se regleză prin o lege deosebită.

Pot se constrige și cei neapti pentru resbelu, că sa facă servicii militare? Acei datori de a milită, cari de să nu suntu apli pentru a deveni servicii de resbelu, dăca suntu apli totusi pentru alte servicii spre scopulu resbelului, care corespundu chiamării loru cetățenesci, potu fi constrinsi în timpu de resbelu la astfelu de servicii.

Când se poate da dimisiu-ne a din armata? Dimisioanea se poate concede înainte de a fi implitu serviciul numai sub următoarele condiții: a) dăca înrolarea au fostu în contra legei; b) dăca se ivesce o necapacitate nevindecabilă pentru serviciu; c) dăca soldatul au devenit 1. unicul fiu a unui tată necapace de a câstiga său alu unei mame vedovite; 2. dăca au devenit unicul nepotu alu unui mosiu necapace de a câstiga său alu unei mosei veduvite; 3. dăca fratrenii lui devin orfani; apoi d) în timpu de pace se poate da dimisioanea celor înrolati că cu numerul celu mai mare alu clasei mai mari de etate, indată ce unu intra, pâna la finitul anului de asentare, în armată statutarie, în marină de resbelu. Implinirea timpului de serviciu se ieă de buna pentru urmatoriu.

Cei amintiti sub c) vinu, cându sa afila în a treia sănătătate mai mare de etate, eara cei de sub d) vinu indată în rezerva de înlocamentu.

Care e destinația a militielor? În casu, cându s'ară decide formarea militielor prin o lege deosebită, aceleia nu potu consta fără numai din voluntari, cari nu se tieni nici de armată statutarie său marină de resbelu nici de gardă.

Déca se forméza o militia acést'a e destinata pentru sprigirea armatei statotarie si garda cându se lupta in contra inimicului, déca vrea sa intre in tiéra seu cându au intrat dejá in tiéra.

Legea in caus'a egalei indreptatiri a nationalitatilor.

(Capetu).

§. 15. Corporatiunile si forurile superioare beseresci determina ele insele limb'a consultatiunilor, protocolului, manipularii si coatingerii cu comunitatile loru beseresci. Déca nu ar fi acést'a limb'a oficiala a statului, protocolele loru trebuesc substerne din punctul de vedere al supraveghiarii statului totodata si in limb'a statului, in traducere autentica.

Cându diferite beserice si judetie superioare beseresci coatingu unele cu altele, folosescu seu limb'a oficiala a statului seu limb'a acelei beserici, cu carea costingu.

§. 16. Judetie superioare si supreme beseresci in actele loru adresate regimului de statu potu intrebuintia limb'a loru de manipulatione seu limb'a loru protocolaria, si in colone limb'a statului, in scriptele loru adresate jurisdictiunilor si organelor acestora, limb'a statului, seu de suntu limbele protocolarie mai multe, ori-care din acestea, comunitatile beseresci inse in tote aceste coatingeri oficiai cu regimulu statului si cu jurisdictiunile loru proprie, limb'a oficiala a statului, seu propri'a loru limba de manipulatione, satia de alte jurisdictiuni vr'un'a dintre limbele protocolarie ale respectivei jurisdictiuni.

§. 17. Determinarea limbei invetiamentului la institutele dejá insintiate seu ce le va insintia statulu, si respective regimulu, in cátu legea nu dispune despre acést'a, se tiene de resortula afacerilor ministrului educationii publice. Inse succesul instructiunii publice, din punctul de vedere al cultivarii publice si buneistării publice, fiindu tinta suprema si a statului, e deobligatu acesta a portá grige la institutele de invetiamentu ale statului cátu numai se pote, că cetalienii ori-carei na-tionalitati, ce trivescu in massa mai mare la olalta, sa se pote perfectiuna in limb'a loru materna in apropierea tienutului locuit de ei pana acolo, de unde se incepe cultivarea mai nalta academica.

§. 18. In institutele invetiamentului de mediocu seu mai naltu ale statului, cari essistu seu se voru insintia in cari se folosesce mai multu de cátu o limb'a, se va redicá catedra pre sém'a limb'i si literaturei fie-carei limbi.

§. 19. La universitatea tierii limb'a propunerii e magiar'a; dar se voru insintia catedre pentru limbele folosite in tiéra si literaturele loru, in cátu inca nu s'a insintiatu.

§. 20. Adunările comunali alegu ele insele limb'a protocoleloru si manipularii. Protocolul se va portá totodata si in acea limb'a, in carea a cincea parte din membrii votanti asta de necesariu a se portá.

§. 21. Amploiatii comunali suntu indelorati a intrebuintia, in coatingerile loru cu locutorii comunali, limb'a acestora.

§. 22. Comunitatea pote folosi in scriptele adresate propriei sele jurisdictiuni, organelorui a-cestiea si regimului de statu, limb'a oficiala de statu seu limb'a sea propria de manipulatione, in scriptele adresate altoru jurisdictiuni si organelorui a-cestora, limb'a oficiala a statului seu óresi-care din limbele protocolarie ale respectivei jurisdictiuni.

§. 23. Fie-care cetalienu alu tieriei pote prezentá scriptele indreptate cátua comunitatea sea propria, cátua forulu seu beserescu si jurisdictiunea sea, cátua organele acesteia si cátua regimulu statului, in limb'a sea materna.

In scriptele adresate altoru comunitati, jurisdictiuni si organelorui acestora pote folosi seu limb'a oficiala a statului, seu limb'a protocolarie seu un'a din limbele protocolarie ale respectivei comunitati seu jurisdictiuni.

Intrebuintarea limb'i pre terenulu jurisdictiunii o regula §§. 7—13.

§. 24. In adunările comunali si biseresci, acei'a ce au dreptulu vorbirei, potu folosi liberu limb'a loru materna.

§. 25. Déca privati, biserici, reuniuni private, institute private de invetiamentu si comunitati, ce

n'au dreptulu jurisdictiunalu, nu intrebuintieaza limb'a oficiala a statului in scriptele loru adresate regimului, la testoul originalu magiaru alu decisiunei aduse la scriptele acestea se va alaturá si o traducere autentica facuta in limb'a scriptei.

§. 26. Precum si pana acum singuraticulu cetatiénu alu ori-carei nationalitati avea dreptulu, precum si comunitatile, bisericile, comunitatile biseresci, totu asiá au si pre viitoru dreptulu a insintia institute inferiore, de mijlocu si mai inalte de invetiamentu cu puterile loru proprii seu princiatiuni. Spre scopulu acesta, precum si spre insintiareala altoru institute contribuitorie la promovarea limbei, artelor, sciintielor, economiei, industriei si comerciului, singuraticii cetalieni potu forma corporatiuni seu reuniuni sub inspectiunea prescrisa de legea statului, si formandu-le potu aduce statute, intru intielesulu statutelor aprobate de regim potu lucra, potu aduná fundatiune de bani, si pre lângă supraveghierea regimului de statu, o potu manipula coresponditoru intereselor legali nationali ale loru.

Institutile — cultivatorie si altele ce suntu insintiate in modulu acesta (scolile insa pre lângă respectarea ordinatiunilor legei, ce reguléza structiunea publica) suntu egalu indreptatite cu institutele de o asemenea natura si de acel'a-si gradu alu statului.

Limb'a institutelor si reuniunilor private o decidu fundatorii.

Asociatiunile si institutele insintiate de ele potu coatinge unele cu altele si in limb'a loru propria, in coatingerile loru cu altii la intrebuintarea limb'i voru ave de a regulá dispositiunile §-lui 23.

§. 27. La implinirea oficielor servindu numai capacitatea personala de cinoxura si pre viitoru, nationalitates cui-va nu se va pute considera nisi decum de impedecamentu spre ajungerea unui oficiu seu unei demnitati ce esista in tiéra. Maidin contra guvernulu statului se va inrigi, că la oficiale judiciale si jurisdictiunale ale tieriei, si mai alesu la demnitati de comite supremu sa se aplique cátu e cu putintia individi din diferitele nationalitati cu cunoșcinta deplina a limbilor necesarie si altcum totu odata si apti.

§. 28. Ordinatiunile legilor de moi inainte contrarie dispositiunilor de mai susu, se stergu prin legea acést'a.

§. 29. Ordinatiunile legei acesteia nu se estindu la Croati'a, Slavoni'a si Dalmati'a, cari posiedu teritoriu propriu si forma intru intielesu politicii națiunei separata, ci cu referinta la acestea va serví de cinoxura si in respectul limbisticu acelu tractat, ce s'a staveritu intre diet'a Ungariei si diet'a croato-slavona, si de aceea ablegatii acestora potu vorbi si in limb'a loru materna in diet'a comuna ungaro-croata.

„Alb.“

Spania.

Cetim in „Independentia belgica dela 12 Decembre.

„Comitetulu republican din Madridu publica de curendu uno manifestu cátua tiéra si cátua armata, in care desemna basele organizației armatei, ce este a se introduce in Spania in diu'a in care republic'a va fi proclamata in acésta tiéra. Aceste base suntu: suprimarea imediata a ministeriului de resbelu, a capitanielor generale si a guvernamentelor militare, liberarea soldatilor si caporalilor, abolitiunea conscriptiunei, crearea corpului de armata in numeru egalu cu alu statelor federate, prin mijlocul inrolarilor populare, organizarea armelor speciale prin angajaminte voluntarie pre unu tempu de servitii limitati, mentinearea in armata republicana a cadrelor actuale cu patru din cinci parti din tratamentele loru, absolut'a independintia a voluntarilor, in ceea ce privese cadrele in tempu de pace si absolut'a supunere in tempu de resbelu, crearea unui generalu siefu, aternu de adunarea națiunei si alaturi co densulu a unei junte militare speciale spre a studia reformele ce trebuescu realizate in armata, inaintarea dupa concursu in armatele speciale si in fine darea in atributiunile ministeriului de finantie a totu ce se raporta la administratiune, si in atributiunile ministeriului de lucrari publice a totu ce se raporta la constructiunile militare si la materialu.“

Si mai la vale.

„Scirile ce ne vinu din Spania suntu rele. Situația totu plutesce intre o lovitura de statu,

a căruia tainica cugetare se atribuie maresiale lui Primu, ajutatu de căi-va membri din guvernulu provizoriu, si intre insurectiune necontentu amenintatoria. Telegramele dela Madridu de origine oficiale, in desiertu spuse ca afara de Cădix totulu e linisit, ca din tote pările sosescu depesie blamandu pre faptulorii de desordine, in fine ca chiar la Madridu municipalitatea a putut mentine contra lucratilor din atelierurile nationali reducerile ordinate de ea in interesulu recurselor sele, cu toate aceste nu este mai putinu adeveratu, ca la Cădix orasulu este in puterea unei insurectiuni seriose, ca propunerile de capitulare, spriginite de consiliu, au fostu respinse si ca tropile s'au indreptat in graba cátua acestu oras, ca la Nordul Spaniei este temeu de o resculare Carlista, ea in tote provinciele autoritatea slabesc, in fine ca imprumutul nu reese — elu n'a ajunsu decat la cifra de 37 milioane de scude pentru conversiunea altoru datorii — si ca guvernulu se afla fara resurse, pre cându cheltuielile lui sporescu.

„Acésta situatiune era de prevedutu, căci toate revolutiunile au sbacumările loru, si grabnic'a intrunire a unei constituante putea singura margini aceste incercari. Nu este mai regretabile decat ca s'a intârdiatu atat de multu convocările constituantei. „Rom.“

Protocolulu.

Siedintie II.

Cordinaria)

tinuta din partea direptiunei Asociatiunei nationale aradane, pentru cultur'a poporului român, in Aradu, in 12 decembre n. 1868.

de satia au fostu.

Președinte: Mirone Romanulu directori secundari.

Membri: Emanuil Missiciu perceptoriu, Stefanu Siorbanu bibliotecariu, Ioane Goldisiu esaptoiu, Teodoru Serbu economu, Nicolau Philimonu, Demetriu Bonciu, si

notariu Petru Petroviciu.

18. Comissiunea insarcinata cu arangarea petrecerii tenuete pre timpulu adunarii generali celei trecute, — in firula deciselor directiunali din 5 si 13 septembrie nou, a. c. Nr. 100 si 109 asternne socot'a despre venitulu insursu, si spesele erogate en acea ocasiune, — din care se vede: ca in folosulu fondului Asociatiunei — dupa detragerea speselor — s'a sporit uunu venitul curat in suma de 83 fl.

Totodata comisiunea propune, a se publica lista contributorilor de supraplatiri spre acestu scopu incurse.

Determinat: Socot'a comitetului arangiatoriu se aprobă; si perceptoriu Asociatiunei sa indrumă: baniii incurrui a-i petrece la fondulu nedisponibilu alu Asociatiunei, si despre efectuare a reportă la siedint'a viitorie.

Iéra lista contributorilor de supraplatiri in favorulu fondului Asociatiunei a se publica deosebi in fole nationale. —

19. In legatura cu decisulu directiunali din 28 noiembrie nou, a. c. Nr. 11 si cu referinta la determinatiunea adunarii generali din 3/15 septembrie a. c. Nr. 11 pentru pregatirea necesarie in primăvara arangării unei petreceri, si insintării sortitiei de loteria pre ocasiunea viitoriei adunari generali;

Determinat: Spre scopulu acesta se emite o comisiune statatore din comembrii directiuniei: Demetriu Bonciu ca presedinte, Emanuil Missiciu perceptoriu, Stefanu Siorbanu bibliotecariu, Ioane Goldisiu esaptoiu, Teodoru Serbu economu, si notariul Petru Petroviciu cu insarcinare: de a intreprinde toate mesurile ce le va afla de lipsa, a face proiectu pentru arangarea petrecerii, a combina unu planu pentru insintarea sortitiei de loteria, si ambe elaborate a le asterne in detaliu aprobarii directiunale fara amenare. —

20. Pre temeiulu preliminariului placidatul de adunarea generala; comisiunea emisa cu decisulu directiunali din 28 noiembrie nou, a. c. Nr. facandu propunere pentru preliminarea diurnalelor pre avanu viitoriu; comembriu directiuniei d. Nicolau Philimonu oferéza din bunavointia fóia „Transilvania“ iéra-d. economu alu Asociatiunei Teodoru Serbu asiderea oferéza diurnalulu localu germanu „Arader Zeitung“ seu alta careva fóia ce va apa-

ră cu inceputul anului nou viitoru, — ambe pre parteia Asociatiunei daruite;

Determinat : Foile oferite Asociatiunei, din partea susunumitilor dd. comembi, directiunea le primește cu multamita. —

Mai de parte — pre lângă aceste suntu de a se prenumera diurnalele urmatore :

1. Albin'a. 2. Amvonulu. 3 Archivu pentru filologi'a și literatur'a româna. 4. Famili'a. 5. Federațiunea. 6. Folia societăței de Bucovin'a. 7. Gazeta Transilvaniei. 8. Gura Satului. și 9. Telegrafulu romanu, — iéra dintre cele straine 10. fóia magiara locala Alföld și 11. fóia germana Zukust töte pre anulu intregu. —

21. Comun'a besericésca gr. or. din Siria (Viágos) — prin reprezentantii sei — face cunoscutu : ca din lasamentulu reposatului Iova Cresticiu de a colo, ce l'a moscenit Asociatiunea — are o pretensiune testamentala, și pâna acum prin tribunulu comitatensu la o suma de 518 fl. 87 cr. v. a. statorita déjà ; pentru a căreia escontestare róga a se face dispaseniuni necesare, fiindu ca beseric'a are neincungurata lipsa de bani. —

Determinat : Rogarea acést'a se estrada fiscalatului Asociatiunei spre combinare și computare — conformu decisului directiunalu din 28 Noembrie a. c. Nr. pre lângă reportu pâna la 1 Ianuaru nou 1869. —

22. Colectantele Asociatiunei d. jurasoru cercualu din Cacov'a (comitatulu Carasius) Timoteiu Miclea cu datulu de 1 dec. a. c. reportează : ca din cauș'a altoru ocupationi și impedeçari intrevenite, n'a potutu realisa licuidarea și incassarea restantelor oferte aflatore la membrui Asociatiunei din acea colectura ; ce inse cu finea acestei luni va eșepui. —

Mai departe strapune 13 declaratiuni ale membrilor noi acurati, pre cari ii propune directiunei spre alegere respective declarare de membri ai Asociatiunei pre anii 1868/9, 1869/70 și 1870/71 anume :

1. d. Nicolau Popescu preotu gr. cat. in Carașea.

2. d. Dimitrie Rusu preotu gr. cat. in Tievani-tulu-mare.

3. d. Nicolau Braia negotiatoriu in Tievani-tulu-mare.

Totu acestia cu oferte annuale de 3 fl. pre trei ani 9 fl. v. a. — apoi

4. d. Luc'a Miclea notariu comunalu in Cacov'a.

5. d. Raicu Opreanu Investitoriu in Cacov'a.

6. d. Vasilie Sretcoviciu advocatu in Oravita-montana

7. d. Ioachimu Mangiu'a parocu gr. or. in Brosceni.

8. d. Iosifu Miocu Investitoriu in Brosceni.

9. d. Nicolau Stvin'a negotiatoriu in Tievani-tulu-mare.

10. d. Simionu Frentiu economu.

11. d. Iancu Stanc'a economu.

12. d. Ioann Pop'a jude comunalu și

13. d. Ioann Gutiu juratu comunalu din Tievani-tulu-micu ; totu cu unu ofertu anualu de câte 2 fl. v. a. pre trei ani 6 fl. v. a.

Cari dechiaratori au și solvitu competint'a ofertelor pre unu anu, strapuse prin susu numitul d. colectante in sumu de 29 fl. v. a.

Determinat. Raportulu dului colectante alu Asociatiunei Timoteiu Miclea luându-se la cunoștința ; se purcede la alegerea amintitilor dd. propusi, — cari — dupa votisare secreta intru intelelesulu statuteloru cu totalitatea voturilor — totu se dechiaru de membri ai Asociatiunei pre resten-pulu celoru trei ani 1868/9, 1869/70 și 1870/71 ; — fiindu a se inmatricula in catalogulu celor'a-lalti membri, și a li se estradă diplomele indatiate.

Iéra banii incursi se strapunu la perceptorulu Asociatiunei cu insarcinare : de a tramite respecti-vilor cuita despre solvire, — prin d. colectantu.

23. Notariulu Petru Petroviciu presenta scri-sorea d. espeditoru postalu Dud'a Marcus din Cacov'a, cu datulu de 5/12 1868 — carele in numele veduvei reposatului membra alu Asociatiunei Petru Ratiu de Caransebesiu — din simpl'a causa ca a-amintitul membru a reposat — afirma : ea veduva a aceluia nu s'ară simți indatorata la solvirea su-

mei de 25 fl. v. a. cu care reposatulu că membru alu Asociatiunei se afla in restantia cu ofertele neplatite.

Determinat. Scrisoarea acést'a se estrada dului colectante Timoteiu Miclea jurasoru cercuale in Cacov'a spre combinare și opinione pre lângă resu-sternere pâna la 1 Ianuaru nou 1869.

24. D. Sigismundu Borlea protonotariulu comitatului Zarandu cu scrisoarea dt. Bai'a de Crisul in 5 Decembre nou, a. c. face cunoscutu : ca conformu conditiunilor contractuali despre cumperarea viei reposatului lov'a Cresticiu din Siri'a, — Asociatiunea că eredele respective parte vindiatore e indatorata a esoperă transcrierea amintitei vii pre numele seu ; — de ore-ce au și platitu dejá pre tiulu cumperărei.

Dreptu aceea róga a se esoperă acesta transcriere din partea directiunei.

Determinat. Rugarea acést'a se astrada fisicalului Asociatiunei Lazaru Ionescu spre opinione la siedint'a viitoré directiunala.

25. Fiindu espeditionile urginti, pentru autenticarea protocolului acestei siedintie ;

Determinat. Se desige terminulu pre Marti in 15 Decembre nou, a. c. la 6 ore sér'a, avendu toti membri presenti a se infatiosá in cancelari'a Asociatiunei.

Protocolul acést'a — in presența comembriilor directiunali, Ioane Rosiu, Emanuil Missiciu, Stefanu Siorbanu, Demetriu Bonciu, și Petru Petroviciu, precetindu-se să autenticatu.

Aradu, in 15 Decembre nou 1868.

Directiunea Asociatiunei nationali aradane, pentru cultur'a poporului român.

Ioane Rosiu m. p. membru directionalu că Prezide substitutu.

Petru Petroviciu m. p. notariu directiunalu

Varietati.

** Dioda non omastica a Présântitului nostru Archieppu și Metropolitu s'a serbatu eu solemnitate in preser'a și in diu'a de 30 Novembre a. c. mai in tôte comunele bisericesci gr. or. române. Avemu mai multe sciri și corespondintie, pre cari pentru angustimea spatiului nu le publicâmu in estinderea loru. Amintim de festivitatea dela Brasovu, dela Poiana-sara-ta (in marginea Moldaviei) dela Sasiori (lângă Sasu sebesiu) și de cea dela Marisielu (in pările Clusilui spre Ungaria) de unde avemu corespondintie speciali. Din tôte pările ni se spune de manifestâri slăesci către suflatesculu Parinte Archipastoriu. Ceea ce ne-au atrasu atențunea mai tare e modulu cum Sasacioreni i au serbatu acea dt. In preser'a, dupa ce ești poporulu, cu preotimea, epitropii, comitetul bisericescu și representantii comunali in frunte, din biserică, merse cu micu cu mare in scola, carea era iluminata frumosu. Acolo copiii de scola, condusi de invetat. clasei II Ioann Mihu cantara doue cantâri. Dupa aceste rostii invetat. numit u cuventare festiva, urmata de alt'a a par. Par. I. Stoicu'ta. Acést'a din urma s'a încheiatu ca „sa traiescă Escel. S. Par. Arch. și Metropolitu Andreiu" Urmara iera cantâri. Festivitatea se fini in sér'a a-acea cu binefaceri pentru elevii de scola, de către curatorele primari preotulu Damianu Mog'a. Adou'a di su solemnitate bisericescă.

** O faima de cuprinsu seriosu se raspandi alalta-ieri in cetatea nostra. Se vorbea ca aru fi fostu militi'a consegnata, altii susțineau ca o parte din ea aru fi și esit . . . unde ? pentru ce ? nu scim, precum nu scim nici déca a fostu asiá dupa cum amu auditu seu altu cum, seu nu au fostu nimic'a. Asceptâmu că autoritatile respecitive sa ne chiarifice lucrul, sa sterpesca asemenea sgomote, cari nelinișcescu și facu sânge reu in publicu.

** Principele Muntelui negru a plecatu la St. Petersburg.

** Bismarck, cercetase pre regele Sacsoniei la diu'a nativa. Sa dice ca l'a acesta ocazione iaru fi recomandatu Bismarck regelui Sacsoniei Boem'a dimpreuna cu Moravi'a, cari l'a olalta aru face unu regatu destul de frumosu, in schimbu pentru Sacson'a ; căci, aru fi argumentat dlu Bismarck, mai bine va fi elu vediutu de

nemti decât o secundogenitura rusescă. — Departe sa intinde diplomati'a.

** Democratii din Lipsia se aflau in cercetare criminale pentru o adresa către poporul spaniolu, in carea injurau putinu pre Napoleonu III. Consulul generale francesu d. din Lipsia, carele pasi că actoru, a primitu dela imperatru seu mandatul sa si retraga actiunea.

** Din Florentia se scrie in 16 I. c. ca re-cunoscăta literata și auctora româna Dora d'Istria, carea a primitu deja dela mai multe academii diplom'a de membru, su denumita acum si de membru la academii din Rovigo.

Publicare de concursu.

Pentru inlocuirea unui postu vacantu de in-vestitoriu greco-oriental in Dognacska se publica urmatorul concursu.

Competitorii la acestu postu pentru care s'a a-lacuitu o lefa de 126 fl. v. austr. pe anu, pentru cheltuiela de lemne de arsu 6 fl. 30 si pentru in-vestigatoru de Duminec'a 16 fl. 80 si case de sie-dere in natura, suntu datori, pâna in 6 septamâni din diu'a publicârii acestui concursu, a predâ Onorabilei Diecese greco-orientale din Caransebesiu, o petitia subscrisa de propri'a mâna, con-tinuendu vers'a, starea, (meseria), moralitatea si capacitatea ceruta la specialitatea in-vestitorului.

Vien'a in 5. Decembre 1868.

Directia generala a K. I. priv. austri'a
25—2 societi de căi ferate.

24—2 Insciintiare.

Decidindu-se vinderea fenului și olâvei adu-nate in bunurile metropolitane gr. cat. din Blasiu si anume in Blasiu 131 cara de fenu, 40 cara de otava, in clâi singuratic de căte diece cara, ieșia pre câmpuri in patru locuri 112 cara de fenu in diece clâi, — despre acést'a, voitorii de a cumpără se inscintieza, ca vinderea se va intemplă prin licitatiune in 14 Ianuariu 1869 st. n. loco Blasiu pre calea licitatiunei, si ca si pâna atunci ori-cându se pote cercă fenulu si conditiunile de vendiare.

Blasiu, 14 Decembre 1868.

Economatulu bunurilor metrop. gr-cat.

Nr. 25—2

Edictu

Dumitru Vasile Maciuca din Brasovu, carele de 4. ani si 6. luni de dile a parasit u cu necredintia pre legiuia sea socia Paraschiv'a nascuta Nicolae Urzica totu din Brasovu, pribegesce 'n lume fără de a se sci loculu unde sa afla ; este prin acést'a citatu, că'n terminu de siése luni de dile din diu'a de astazi sa se presentedie 'naintea subscrisului, la scaunulu protopopescu respectivu, spre a responde la invinuirile ce ise facu din par-tea prementionatei lui socii, căci la din contra si in absența densului se va decide — pre bas'a S. S. Canone ale Bisericei noastre ortodoxe — procesul divortiale incaminat asuprăi.

Brasovu 26 Novembre 1868.

Iosifu Baracu
Protopopulu Tractului I. alu
Brasovului.

26—1

ANUNCIU.

Subscrisulu face onoratului publicu cunoscutu, cumca petrunsu de dorint'a de a poté folosi binelui publicu si in starea sea de pensiune in carea se afla dela 3 Septembre 1867 si a depusu censur'a de advotatu in 14, 15 si 18 Decembre 1868 cu succesu bunu si in urmarea acést'a si-a deschisu cancelari'a de advotatura in Dev'a din 23 Decembre a. c. incepndu, in cas'a parochiei române gr. or. din strad'a postei.

Dev'a, 23 Decembre 1868.

Ioann Piposiu,
Comite supremu pensionistu
si advotatu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 12/24 Decembre 1868.

Metalele 5%	58 75	Act. de creditu 239
Imprumut. nat. 5%	64	Argintulu 117 75
Actiile de banca	660	Galbinulu 5 69